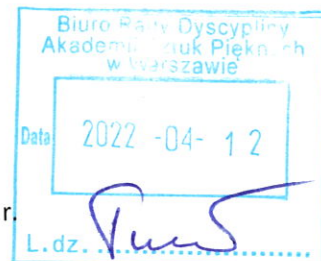

Dr hab. Marek Zajko, prof. UMK
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Sztuk Pięknych
Katedra Grafiki

Toruń 29.03.2022 r.

Recenzja pracy doktorskiej, oraz ocena dorobku artystycznego Pani mgr Agnieszki Gewartowskiej sporządzona w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i restauracja dzieł sztuki, które zostało wszczęte na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

Recenzja została zlecona przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Do zlecenia została dołączona przewidziana przez ustawę dokumentacja, która zawiera pismo informujące mnie o wyznaczeniu na recenzenta, oraz dokumentację kandydatki (wersja elektroniczna i papierowa):

- Pracę doktorską i opis pracy, będące przedmiotem przewodu doktorskiego
- Portfolio kandydatki
- Wykaz dorobku artystycznego, (wraz z dokumentacją)
- Dokumentację elektroniczną wniosku wraz z załącznikami (pliki PDF na pendrive)

Całość dokumentacji jest pełna, zawiera wszystkie wymagane dokumenty, co spełnia ustawowe wymogi postępowania doktorskiego.

Dane personalne i życiorys

Pani mgr Agnieszka Gewartowska urodziła się 30 stycznia 1975 roku w Gdańsku. Wykształcenie artystyczne zdobyła studiując na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, na Wydziale Malarstwa i Grafiki. Tytuł magistra uzyskała w 2001 r. za pracę dyplomową z grafiki, zrealizowaną w Pracowni Litografii, pod kierunkiem prof. Zbigniewa Gorlaka. Jednocześnie obroniła dwa dyplomy artystyczne: z rysunku, promotorem była prof. Maria Targońska, oraz projektowania graficznego u prof. Jerzego Krechowicza. Autorka część prac z dyplomowych zestawów zaprezentowała szerszej publiczności w 2002 r. na indywidualnej wystawie pod tytułem *Litografia / Rysunek* w Muzeum Narodowym w Gdańsku w Galerii Promocyjnej Oddziału Sztuki Współczesnej.

Kolejnym etapem rozwoju artystycznego i zawodowego Agnieszki Gewartowskiej, było objęcie funkcji projektanta w latach 2003-2011 w gdańskich przedsiębiorstwach związanych z branżą odzieżową (2003 r. w LPP S.A., na stanowisku projektant/grafik, w latach: 2005-2007 w ETOS S.A., na stanowisku menadżera produktu i 2010-2011 ponownie w LPP S.A.). W tym okresie z sukcesami realizuje projekty do wielu ogólnopolskich kampanii reklamowych różnych marek, akcji społecznych (min. dla Pomorskiego Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności), oraz publikacji wydawniczych.

W 2012 r. mgr Agnieszka Gewartowska w postępowaniu kwalifikacyjnym została przyjęta na Międzywydziałowe Środowiskowe Studia Doktoranckie w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Jednocześnie od 2014 r. do chwili obecnej pracuje, jako wykładowca w Gdańskiej Szkole Artystycznej. W grudniu 2014 r. Rada Wydziału Malarstwa ASP w Gdańsku zatwierdziła wniosek dotyczący wszczęcia przewodu doktorskiego mgr Agnieszki Gewartowskiej. Zmiana życiowych planów doktorantki spowodowała jednak zamknięcie procedowania przewodu doktorskiego, który został ponownie wznowiony w 2018 r., już na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Dorobek artystyczny

Agnieszka Gewartowska jest artystką, wyraźnie zaznaczającą swoją twórczą obecność w środowisku sztuki, zarówno tym ogólnopolskim, jak również poza granicami kraju. Stylistyka oraz forma plastyczna jej prac jest przy tym bardzo zróżnicowana. Oscyluje pomiędzy tradycyjnymi rozwiązaniami grafiki warsztatowej, malarstwa, rysunku a działaniami z obszaru projektowania graficznego, czy instalacji artystycznej. Wykracza tym samym poza tradycyjny podział dyscyplin i specjalizacji, w ramach szeroko pojmowanej działalności współczesnego artysty. Pomimo tej różnorodności wypowiedzi artystycznej, zawsze mamy do czynienia z realizacjami, które wyróżniają się twórczą ekspresją, biegłością warsztatową, a jednocześnie charakteryzują się dużą siłą przekazu ideologicznego. Pozwoliło to autorce na zbudowanie podstaw własnego, rozpoznawalnego wielowymiarowego języka plastycznego, wyróżniającego się w masie działań i realizacji twórców jej pokolenia.

W omawianym okresie doktorantka wykazała się bardzo dużą aktywnością artystyczną. Zorganizowała 15 wystaw indywidualnych (w tym 1 za granicą), brała również udział w ponad 60 wystawach zbiorowych, krajowych i zagranicznych (w tym 17 międzynarodowych). Pragnę podkreślić, iż wystawy, w których uczestniczył to często znane i prestiżowe konkursy i przeglądy: grafiki, malarstwa i rysunku min.: *7-th International Biennale of Graphic of the Baltic Sea, Kaliningrad 2002 r.*, *International Biennale Print Graphic, Busan, Korea 2006 r.*, *VII Międzynarodowe Biennale Malarstwa i Tkaniny Unikatowej, Gdynia 2013*, *Międzynarodowy Konkurs Litograficzny Litho – Kielce, 2016 r.*, *8 Międzynarodowe Triennale Grafiki Kolor w Grafice, Duety”, Galeria Wozownia, Toruń 2015 r.*, *9 Triennale Grafiki Polskiej, Muzeum Śląskie, Katowice 2015*, czy *5 Międzynarodowe Biennale Grafiki Cyfrowej w Gdyni, PPNT, Gdynia, 2016 r.* Pełna dokumentacja aktywności artystycznej Agnieszki Gewartowskiej zawarta jest w dokumentacji.

Za swoją dotychczasową działalność artystyczną otrzymała 5 nagród i 3 wyróżnienia, min.: *Nagrodę (stypendium) Fundacji Stypendia i Nagrody im. Tadeusza Kulisiewicza w Warszawie, 2002 r.*, *Pierwszą nagrodę w konkursie na plakat 29 Festiwal Filmów Fabularnych w Gdyni, Neptun Film, Gdańsk, 2004 r.*, *II Nagrodę Ex Aequo (I nie przyznano) w 44 Edycji Konkursu Pomorska Grafika Roku, GTPS, Gdańsk, 2015 r.*, *Nagrodę Dziekana Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego na 9 Triennale Grafiki Polskiej, Katowice 2015 r.*, *Nagrodę Prezydenta Miasta Gdańsk, jubileusz 20-lecia pracy twórczej, Galeria Triada, Gdańsk, 2019 r.*, *Nominację do nagrody Fundacji Marii i Marka Pieńkowskich dla Najwybitniejszego młodego malarza pierwszej dekady XXI wieku, 2011 r.*

Przedstawiony dorobek artystyczny świadczy o konsekwentnym rozwoju twórczym autorki. Potwierdzeniem są też przyznane stypendia twórcze i artystyczne: dwukrotne Stypendium Marszałka Województwa Pomorskiego dla Twórców Kultury, które otrzymała w 2002 r. i 2012 r, oraz sześciokrotne stypendium doktorantki Rektora ASP w Gdańsku i projakościowe dla najlepszych doktorantów Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku w latach 2012-2014.

Działalność dydaktyczna i organizacyjna

Mgr Agnieszka Gewartowska jest również utalentowanym pedagogiem, posiadającym doświadczenie w pracy ze studentami, które zdobywała, jako doktorantka na macierzystej uczelni artystycznej ASP w Gdańsku, oraz jako wykładowca Gdańskiej Szkoły Artystycznej.

W swoim podsumowaniu działalności dydaktycznej, świadomie i wyraźnie akcentuje własne podstawowe cele i elementy współdziałania ze studentami: *Podczas pracy ze studentami przyświeca mi przede wszystkim myśl stworzenia interesującego zagadnienia dla studentów, nie tylko wynikającego z kwestii formalnych, artystycznych, ale również nakierowanego na zagadnienia ponadczasowe, jakim jest synteza formy i rzetelny warsztat, umożliwiający indywidualną wypowiedź*¹.

W ramach studiów doktoranckich w latach 2012-2015 z dużym zaangażowaniem uczestniczyła w zajęciach dydaktycznych na Wydziale Malarstwa ASP w Gdańsku. Odbывała praktyki w Pracowni Rysunku Studyjnego pod kierunkiem prof. Marii Targońskiej, (studia jednolite magisterskie), oraz pełniła funkcję asystenta w V Pracowni Malarstwa prof. Mieczysława „Mieta” Olszewskiego (studia jednolite magisterskie). Prowadziła również zajęcia z podstaw malarstwa dla studentów I roku Wydziału Rzeźby i Intermediów ASP w Gdańsku, oraz zrealizowała z nimi plener malarski (rok akademicki 2013/2014).

Ponadto w latach 2012-2016, jako samodzielny wykładowca prowadziła pracownię dyplomującą Plakatu na Wydziale Grafiki ASP w Gdańsku dla studentów III roku I stopnia studiów niestacjonarnych. Była promotorem 6 wysoko ocenionych dyplomów licencjackich (pod opieką prof. Stanisława Witkowskiego), oraz recenzentem kilkunastu prac dyplomowych licencjackich. Jej zadania w pracowni obejmowały również organizację pracy dydaktycznej i organizacyjnej, oraz przygotowanie procesu kształcenia studentów, (min. opracowany autorski sylabus).

Jednocześnie od 2014 r. do chwili obecnej pracuje, jako wykładowca w Gdańskiej Szkole Artystycznej, gdzie realizuje zajęcia z rysunku i malarstwa w ramach grupy egzaminacyjnej i grupy mistrzowskiej dla osób dorosłych. Doktorantka podnosząc własne kwalifikacje zawodowe w ocenianym okresie odbyła dodatkowo kurs pedagogiczno – metodologiczny w Centrum Edukacji Nauczycieli, (łącznie z przewidzianymi praktykami). Pełen wykaz działalności dydaktycznej znajduje się w dokumentacji.

Odpowiedzialność Agnieszki Gewartowskiej, jako pedagoga przejawia się również w ponadprogramowych działaniach stymulujących twórcze ambicje studentów, dzieci i młodzieży.

W ramach Dni Autyzmu zorganizowała wystawę studentów ASP w Gdańsku na Uniwersytecie Gdańskim, gdzie prezentowane były zestawy plakatów pod hasłem *Zrozumieć Autyzm*, 2013. Z powodzeniem uczestniczyła w programach i projektach o charakterze edukacyjnym, warsztatach i pokazach min.: współtworzyła program *Wymiennikownia* o charakterze dydaktyczno - artystycznym, innowacyjna przestrzeń na rzecz współpracy młodzieży, Gdynia, 2014 r., prowadziła warsztaty plastyczne dla młodzieży szkół integracyjnych podczas *Wojewódzkiego Konkursu Edukacyjno – Plastycznego*, Gdańsk, 2014 r., w latach 2015 – 2016 realizowała we współpracy ze Stowarzyszeniem WAGA, Biskupia Górka, Gdańsk cykliczny projekt o charakterze edukacyjno – artystycznym, oraz warsztaty plastyczne dla dzieci w wieku szkolnym, prowadziła warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży w ramach wydarzenia - *Urodziny Brunona Zwary*, Biskupia Górka, Gdańsk, 2014 r.

Działalność na tym polu potwierdza zaangażowanie doktorantki w popularyzację sztuki w ramach szeroko pojmowanej edukacji plastycznej.

W działalności organizacyjnej mgr Agnieszka Gewartowska aktywnie uczestniczyła w pracach na rzecz Uczelni realizując wszystkie powierzone jej zadania i obowiązki min.: członkini Rady Wydziału Malarstwa (w latach 2012- 2015), udział w pracach komisji egzaminacyjnej na Wydziale Malarstwa, ASP w Gdańsku w procesie rekrutacji na studia jednolite magisterskie w latach: 2013 i 2014, pomoc w organizacji przebiegu obron dyplomów licencjackich niestacjonarnych na Wydziale Grafiki ASP w Gdańsku w roku akademickim 2013/2014, organizacja cyklu wykładów pod tytułem *Śmieci i Sztuka* dla Międzywydziałowych Środowiskowych Studiów Doktoranckich w ASP w Gdańsku w roku akademickim 2013/2014, udział w realizacji wystawy *Sposoby Obrazowania* artystów związanych z Wydziałem

¹ Agnieszka Gewartowska, *Życiorys*, s. 3.

Malarstwa ASP w Gdańsku, organizacja wystaw studenckich, sprawozdawczych, oraz przygotowanie materiałów promocyjnych imprez.

Obszar działań dydaktycznych i organizacyjnych doktorantki jest znaczący. Oprócz własnego rozwoju artystycznego, znakomicie potrafi wykorzystać swój potencjał w procesie dydaktycznym, popularyzatorskim i organizacyjnym, co dodatkowo potwierdza jej kompetencje zawodowe.

Ocena pracy doktorskiej Pani mgr Agnieszki Gewartowskiej *Zdziwienie rzeczami. Hortus delectat aesthetica (Ogród rozkoszy estetycznych)*:

- dzieła artystycznego

- rozprawy doktorskiej

Przewód doktorski Pani Agnieszki Gewartowskiej został wszczęty w 2018 r. i był realizowany pod opieką promotorską prof. dr hab. Agnieszki Cieślinskiej-Kaweckiej.

Osiągnięcia artystyczne, Agnieszki Gewartowskiej znam z konkursowych pokazów, wystaw i prezentacji. Na 44 Edycji Konkursu *Pomorska Grafika Roku*, GTPS, Gdańsk, otrzymaliśmy równorzedną II Nagrodę (Ex Aequo). Należy do grupy wyróżniających się twórców, którzy aktywnie realizują się, zarówno w działalności artystycznej jak i pedagogicznej. To dojrzała artystka, umiejętnie korzystająca z dotychczasowych doświadczeń warsztatowych: zarówno tych, które zdobyła studiując na Wydziale Malarstwa i Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, jak i tych, które nabyła pracując już samodzielnie, oraz, jako wykładowca Gdańskiej Szkoły Artystycznej. Stosując w swojej twórczości różnorodny język wypowiedzi artystycznej w oparciu o grafikę warsztatową, malarstwo, rysunek, czy projektowanie graficzne - tworzy niepowtarzalny, bardzo charakterystyczny, indywidualny styl.

Agnieszka Gewartowska, od początku swojej drogi twórczej - tworzy serie prac, z których każda, stanowi określony zestaw pozwalający na dowolne rozwijanie wybranej problematyki. Natura powstawania cykli, najczęściej wiąże się z chronologią ich tworzenia – jedne powstają na podstawie drugich, kolejne są konsekwencją wcześniejszych. Często są skutkiem kolejnego etapu pracy nad wcześniej podjętym tematem, konkretnym motywem czy ideą. W przypadku autorki, każdy kolejny zestaw, uosabia odrębną naturę Jej doświadczeń osobistych i artystycznych, akcentując (charakterystyczne dla danego okresu) elementy formy plastycznej i medium wypowiedzi. Pomimo cezury czasowej i odmiennej tematyki, wszystkie cykle artystki łączą się w nadrzędną całość, refleksyjną, emocjonalną, opartą z jednej strony na wnikliwej autoanalizie i obserwacji, a z drugiej na dokładnie przemyślanej strukturze pojęciowej. Sens konstrukcji Jej prac wynika właśnie z doboru właściwych idei i znaczeń, celowych działań warsztatowych, oraz klarownego, czytelnego języka wizualnego.

W swoich założeniach artystycznych doktorantka wyraźnie to akcentuje: (...) *Estetyka jest dla mnie pewnego rodzaju podskórnym przeczuciem piękna obecnym w nas od zawsze, ale nie zawsze uświadomionym. Jest wartością poznawczą, dotyczącą nie tylko zagadnienia piękna, ale i życia, (...) Jako artystka, parająca się formą nieścistą z założenia nieprzeniknioną, kruchą i niestabilną, nadając kształt temu, co bezkształtne i bezforemne, manipuluję prawdopodobieństwem zająć i zdarzeń na kartce, płótnie, narzucając porządek temu, co chaotyczne, rozproszone, przypadkowe a tym samym nieprzewidywalne, a jednak czasem metaforyczne.*²

Zestaw prac, wchodzących w skład części artystycznej doktoratu, poprzedzają trzy ważne dla twórczości Pani Agnieszki Gewartowskiej cykle prac. Pierwszy graficzny *Lapidarium*, wykonany w

² Agnieszka Gewartowska, *Zdziwienie rzeczami. Hortus delectat aesthetica*, s. 4.

technikach litograficznych doktorantka rozpoczęła jeszcze w 2001 r. - kontynuując jego realizację do 2019 r. (cykl nadal otwarty). Kolejny, *Nilunga*, powstawał w latach 2011 r. – 2014 r., (w technice akrylu i kolażu na płótnie), oraz malarski cykl *Natura jest fascynująca*, nadal kontynuowany (w technice mix media na desce), który artystka zapoczątkowała w 2017 r.

Problematyka podjęta we wcześniejszych cyklach dotyczy uniwersalnych dylematów człowieka i odnosi się zarówno do jego duchowości, zwyczajnych, ludzkich emocji, jak i otaczającej go pustki - konsumpcyjnej przedmiotowości (*Nilunga, Lapidarium*). Jest próbą interpretacji funkcjonowania człowieka w otaczającym go ekosystemie, jego potrzeby nieustannego poszukiwania piękna i harmonii, który staje się w konsekwencji symbolicznym zapisem fragmentu świata przyrody, tego realnego?, czy już niestety nieistniejącego? (*Natura jest fascynująca*).

Poszczególne zestawy prac są przede wszystkim wyraźną, odautorską refleksją, pretekstem do ujawnienia prawdy intymnego, indywidualnego przeżycia i zarazem odczytania tego, co w odniesieniu do człowieka i natury można uznać za uniwersalne. Stając się środkiem przekazu w dialogu z samą sobą i odbiorcą. Autorka przewrotnie mówi: *Wierzę głęboko, że moje malarstwo może przywrócić, przypomnieć lub też odkryć w nas poczucie nierozzerwalności więzów z naturą, jakie nas z nią łączą. Pragnę, aby zachwyty nad światem flory i fauny przekuł się w odpowiedzialność naszą za nią, abyśmy w rozsądny sposób wspierali naturę, a nie tylko ją eksploatowali. Tak abyśmy mogli w przyszłości cieszyć się jej pięknem i obfitością oraz cieszyć się ze spuścizny, jaką zostawimy naszym dzieciom i wnukom.*³

Naturalną konsekwencją wcześniej zrealizowanych projektów jest ostatni, będący częścią artystyczną pracy doktorskiej pt.: *Zdziwienie rzeczami. Hortus delectat aesthetica, czyli Ogród rozkoszy estetycznych*, który powstał w latach 2018-2021. Zestaw składa się z 54 grafik z pięciu niezależnych cykli graficznych: *Kolosy*, 5 prac (2021), *Części Wszechświata* 2 prace (2020-2021), *Świątynia Natury*, 27 prac (2018-2019), *Kosmiczne drobiny w oceanie materii*, 9 prac (2020-2021), oraz *Wieczne Byty*, 11 prac (2018-2021).

Większość prac została zrealizowana w technikach wklęsłodrukowych (głównie akwaforty i akwatinty), stanowiąc transpozycję druku z trawionej blachy cynkowej na papier. W niektórych wykorzystano również farbę akrylową, nanoszoną bezpośrednio na odbitkę, druk cyfrowy, oraz zabieg wycinania poszczególnych elementów po formie i ich celowe duplikowanie.

Wymiary wykonanych grafik oscylują między miniaturą graficzną (15x21 cm.), a dużymi realizacjami (40x55 cm., czy 65x90 cm.), osiągającymi (poprzez multiplikowanie tych samych prac), rozmiary wielkoformatowe do długości 195 cm.

Swoją koncepcję twórczą, Agnieszka Gewartowska precyzyjnie określa w swoim opisie pracy doktorskiej: *(...) Czym jest dla mnie owo zdziwienie rzeczami? Mirażem pojęć, przeżyć i doświadczeń zamkniętych w nieustannej chęci buntu i sprzeciwu na rzeczywistość zastaną. Jak obejść, przemierzyć, stwarzać czy też może bardziej odtwarzać dzień po dniu, świat - świat niechciany, a zastany? Kreując go od nowa na kartce, płótnie, lapidarnie dodając jego niektóre przejawy i formy przeżyte, stwarzając sobie wiadomy kod, kod, który pomaga i umożliwia dojść do ładu z dziwactwami i idiotyzmami świata, jakiego jestem składnikiem.(...) Myślę, że mogę jedynie stwierdzić, iż przeczuwam piękno, podążam w jego kierunku, nie mogąc go jednak bezpośrednio doświadczyć, jako ideału, gdyż wtedy moja podróż byłaby zakończona.*⁴

To zadanie, jakie w założeniu sobie narzuciła, konsekwentnie realizuje w kolejnych zestawach prac, poszukując odpowiedniej formy artystycznej poprzez ikonografię natury, jej pierwotnych znaczeń i symboli.

³ Agnieszka Gewartowska, *Natura jest fascynująca wystawa malarstwa*, <https://kultura.trojmiasto.pl/Agnieszka-Gewartowska-Natura-jest-fascynujaca-wystawa-malarstwa-imp506297.html>

⁴ Agnieszka Gewartowska, *Zdziwienie rzeczami. Hortus delectat aesthetica*, s. 5.

Punktem wyjścia, stają się dla doktorantki publikacje Ernsta Haeckela, jednego z najpopularniejszych naukowców XIX wieku, biologa i filozofa, (któremu zawdzięczamy min. takie określenia jak ekologia i filogeneza). Są to przede wszystkim *Die Radiolarien* z 1862 r., *Generelle Morphologie der Organismen* z 1866 r., *Kunstformen der Natur* (wydana w latach 1899-1904), czy *Weltrathsel* z 1889 r. Badania naukowe Haeckela dotyczyły przede wszystkim najstarszych mikroskopijnych form życia, głównie promienic, gąbek, meduz, rurkoptawów, oraz bliżej nieokreślonej grupy Monera, którą uważał za proste bezjądrowe organizmy tworzące się spontanicznie przez krystalizację materii nieożywionej. Opisał ogromną liczbę nowych gatunków, klasyfikując je zgodnie z ewolucyjnym pokrewieństwem i ilustrując opisy własnymi rysunkami. W swojej długiej zoologicznej karierze stworzył kilka tysięcy szkiców i akwarel, z których wiele zostało opracowanych do druku przez znanych litografów. Jego geometryczne, wręcz abstrakcyjne kształty promienic, falujące macki meduz, czy obłe linie toczkowców stanowią niewyczerpane źródło inspiracji dla artystów takich jak Antoni Gaudí czy współczesnych twórców biżuterii Tiffany'ego.

Agnieszka Gewartowska nie stara się polemizować z artystycznymi realizacjami Haeckela, czy swoimi wcześniejszymi dokonaniem w tej materii, lecz świadomie a zarazem intuicyjnie, podejmuje ten motyw w nowatorskich rozwiązaniach warsztatowych.

W swoich graficznych poszukiwaniach, autorka odwołuje się bezpośrednio do pierwotnego wręcz, archetypicznego kształtowania komórkowego fauny i flory, w jej nieskończonych odmianach zarówno form jak i kształtów. Bada granice realnej obecności tych niewidocznych organizmów, tworząc przy tym nawet własną systematykę. Jest w tym procesie analizowania jednak więcej chęci zrozumienia samej natury niż potrzeba jej katalogowania. Stanowi jedną z dróg do odnalezienia jedności i tożsamości, czasu i przestrzeni, czy co wielokrotnie podkreśla sama autorka - osobistego mikroświata. To poszukiwanie siebie, odkrywanie pokładów własnej osobowości i tożsamości, stanowi kolejny ważny kontekst w twórczości artystki.

Każda z grafik *Hortus delectat aethetica* jest w ten sposób nie tylko odautorską „projekcją”, ale jednocześnie sposobem utrwalenia zapisu. Stając się środkiem przekazu w rozmowie z samą sobą i odbiorcą - dostępnym na różnych poziomach poznawania.

Elementy graficzne poszczególnych prac cykli, budują dwa rodzaje form. Z jednej to akwafortowe ruchome, drobne, linearne wręcz ornamentalne organizmy, podobne do siatki miniaturowych naczyń krwionośnych, lub zakończeń nerwowych, centralnie umieszczone na odtworzonych z fotograficzną dokładnością (druk pigmentowy) pustynnych krajobrazach (cykl *Wieczne Byty: Naczynie miary, Inny wymiar, Perspektywa czasu, Drobina*). Niektóre są budowane bezpośrednio na transparentnych płaszczyznach, niedookreślone, bardziej zasugerowane, niż realnie odwzorowane. Mocno związane z koliażową płaszczyzną, bądź zupełnie od niej oderwane, umieszczone w nasyconym świetle, strefach, które je materializuje, jednocześnie stanowiąc równoprawny element konstruowanego obiektu (prace z cyklu *Kolosy: Kolosy I, Kolosy II*).

Z drugiej zaś strony ciemna, gęsta, materia (pozytywowo-negatywowych), kształtów i płaszczyzn powiększonych do nadnaturalnej wielkości, organicznych obiektów (prace z cykli: *Kosmiczne drobiny w oceanie materii* i *Świątynia natury*), w technice akwaforty i akwatinty, wypełniająca niemal całe powierzchnie grafik (prace: *Minaret, Muszla, Nasiono, Serce Dzwonu*), silnie kontrastująca z malarskim, odrealnionym, wręcz kosmicznym porządkiem tła.

Autorka, analizuje w ten sposób dualizm rzeczywistości – tego, co niezmiennie, permanentne, stałe i tego, co efemeryczne, ulotne. Prace, mają charakter symbolicznego powiązania form – tej rozpoznawalnej

biologicznej, momentami zredukowanej tylko do odczuwalnego śladu obecności człowieka, z tym, co wspomnianą formę wypełnia, otacza i jednocześnie buduje.

Somatyczne, kształty poszczególnych obiektów sprawiają, niejednokrotnie wrażenie celowo zatrzymanych w trakcie procesu przemiany, dodatkowo podkreślając element symbolicznego „aktualizowania” się materii. Ekspresja, ściąga się tu często z improwizacją, wyrafinowaną stylizacją i ideologicznym, przekazem, dając odbiorcy nieograniczone możliwości odszukiwania ukrytych znaczeń lub aluzji i interpretowania ich na swój własny sposób.

Cechą, zwracającą uwagę we wszystkich prezentowanych pracach jest ich monumentalność. Jej źródłem jest nie tyle sam format, ale przede wszystkim zastosowanie makro-zbliżenia, powiększonych do nadnaturalnej skali elementów, oraz ich kompozycyjne zamknięcie w ciasnej, embrionalnej przestrzeni. Niektóre z nich, poprzez swoją specyficzną formę - ewoluują w stronę autonomicznego symbolu, bądź znaku.

Agnieszka Gewartowska buduje swoje graficzne „uniwersum” od początku pracy nad tym tematem niezwykle konsekwentnie. Świadczą o tym nie tylko kolejne powstające prace, ale także sposób ich komponowania, użyte środki warsztatowe, oraz nowatorskie rozwiązania w zakresie metod modyfikacji odbitki. W szerokim arsenale elementów formy, jakich używa doktorantka zwracają uwagę negatywowe kontrasty, charakterystyczna ekspresyjna linia i nasycona plama, precyzyjne operowanie światłem, bogate monochromatyczne natężenia walorowe. Od delikatnych laserunkowych, malarskich płaszczyzn, do ostrych wręcz reliefowych działań strukturalnych. Zastosowana precyzyjna a zarazem nieprzytłaczająca materia rysunku akwaforty została skonfrontowana z nasyconymi fakturami, uzyskanymi w technice akwatynty, wzmocnionymi w kilku kompozycjach farbą akrylową. Użycie druku transferowego i pigmentowego, w wybranych pracach w zestawieniu z warstwą farby nadrukowanej z matrycy, różnicuje kolorystyczną intensywność napięć poszczególnych kompozycji, oraz dodatkowo wzmacnia efekt transparentności.

Warsztat graficzny, w twórczości autorki ma znaczenie decydujące. Wykorzystuje szerokie spektrum możliwości, jakie daje proces adaptacji matrycy wklęsłodrukowej, w nowych, często improwizowanych - sposobach graficznego zapisu i eksperymentach formalnych. Przekonująco uzasadnia taką postawę w swoim opisie pracy: (...) *Konsekwentnie chcę łączyć warsztaty grafiki artystycznej, aby szukać nowych znaczeń formalnych, łącząc technikę transferu z malarstwem, collage z wklęsłodrukiem, litografii z kredką, a ołówka z farbami graficznymi. Tworząc w ten sposób technikę właściwą dla swoich działań – technikę mix media, w której chcę zawrzeć autorefleksję nad cyklem prac będących rozprawą doktorską.*⁵

Czy też:

(...) *Technika wklęsłodruku jest wymagająca, potrzebuje rozlicznych czynności i procesów chemicznych, które muszą zachodzić przez ściśle określony czas dla zamierzonego efektu przez artystę. Co jednak, jeśli się pogubimy? Zapomnimy o pewnej czynności?... Co jeśli przeoczymy pewien element działania?... Powstaje błąd? Coś niezamierzonego? Wypadek przy pracy? Czy może jednak rzecz, która prowokuje nas do innych działań, do odwrócenia koncepcji i podążania za materią uzyskaną przez przypadek?... Coś, co sprowokuje do nowego wyzwania. (...) Tak, zdecydowanie ten przypadek jest ważny w działaniu graficznym dla mnie i nie ignoruję go.*⁶

Doceniam tę deklarowaną przez doktorantkę warsztatową skromność, ten rodzaj badawczej postawy artystycznej, która w mojej twórczości ma również generalne znaczenie. Jednak jak wiemy, to nie

⁵ Agnieszka Gewartowska, *Zdziwienie rzeczami. Hortus delectat aesthetica*, s. 6.

⁶ Agnieszka Gewartowska, *Zdziwienie rzeczami. Hortus delectat aesthetica*, s. 13.

techniczne eksperymenty decydują o powstaniu dobrej pracy, choć mają w tym znaczący udział, ale symbioza w zespoleniu idei – określonego myślenia graficznego ze sprawnością w posługiwaniu się środkami warsztatowymi. Nie mam wątpliwości, że praca doktorska *Zadziwienie rzeczami. Hortus delectat aesthetica*, dowodzi tej artystycznej samokontroli Pani Agnieszki Gewartowskiej, jest jednocześnie podsumowaniem i dopełnieniem wcześniejszych realizacji doktorantki, a zarazem, może stanowić znakomity punkt wyjścia do kolejnych poszukiwań i doświadczeń.

Rozważania i komentarze teoretyczne mgr Agnieszki Gewartowskiej w integralnej części pracy doktorskiej, jakim jest opis pracy, przekonują mnie o jej biegłości w precyzowaniu i formułowaniu celów artystycznych, oraz dużych możliwościach w zakresie werbalizacji problemów plastycznych. Ma to niewątpliwie znaczenie, dla potwierdzenia kwalifikacji w pracy naukowo-dydaktycznej (w szkolnictwie artystycznym). Teksty autorki dotyczą bezpośrednio procesu realizacyjnego zestawu cykli graficznych *Zadziwienie rzeczami. Hortus delectat aesthetica*, mają charakter programowych idei, definiowanych z pełną jasnością i czytelnością. Wypowiedzi te przez pryzmat wyjątkowej szczerości i prostoty wymykają się wszelkiej nadinterpretacji. Wyłania się z tego obraz artystki dojrzałej, która dąży do twórczej niezależności i odrębności.

Konkluzja

Twórczość mgr Agnieszki Gewartowskiej jest oparta na oryginalnej koncepcji artystycznej, z którą autorka świadomie i konsekwentnie rozwija. Jej realizacje graficzne są wykonane na wysokim poziomie artystycznym, warsztatowym i merytorycznym. Rozmiar i jakość dorobku twórczego zasługuje na uznanie. Zaangażowanie, warsztatowy profesjonalizm, oraz świadomość zjawisk zachodzących w sztuce, pozwalają Pani Agnieszce Gewartowskiej osiągać bardzo dobre wyniki zarówno w pracy twórczej jak i pedagogicznej. Aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym, w programach z zakresu popularyzacji nauki i sztuki, oraz edukacji plastycznej. Osobiście odbieram Panią Agnieszkę Gewartowską, jako uzdolnioną artystkę, oraz pedagoga.

Podsumowując dorobek artystyczny, dydaktyczny i organizacyjny, doceniając oryginalny wkład w rozwój sztuk pięknych - stwierdzam, że doktorantka spełnia wymogi potrzebne do przeprowadzenia przewodu doktorskiego wynikające z art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku (z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych i tytule naukowym, oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki.

Zdecydowanie popieram wnioski Rady Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie o nadanie mgr Agnieszce Gewartowskiej stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i restauracja dzieł sztuki.

Z poważaniem
dr hab. Marek Zajko, prof. UMK